

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS
2009 metai

2

LI
LEIDYKLA

Vilnius 2010

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

2009

2

Vilnius 2010

LITAUISCHES INSTITUT FÜR GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

2009

2

Vilnius 2010

UDK 947.45
Li 237

Žurnalo leidybą finansavo

LIETUVOS MOKSLO TARYBA

NACIONALINĖ LITUANISTIKOS PLĖTROS 2009–2015 METŲ PROGRAMA

Redakcinė kolegija:

Egidijus ALEKSANDRAVIČIUS
Vytauto Didžiojo universitetas

Alfonsas EIDINTAS
Vilniaus universitetas

Jan JURKIEWICZ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje

Zigmantas KIAUPA (pirmininkas)
Lietuvos istorijos institutas

Česlovas LAURINAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas

Ingė LUKŠAITĖ
Lietuvos istorijos institutas

Bronius MAKAUSKAS
Lenkijos MA istorijos institutas

Jolita MULEVIČIŪTĖ
Kultūros, filosofijos ir meno institutas

Rimvydas PETRAUSKAS
Vilniaus universitetas

Edmundas RIMŠA
Lietuvos istorijos institutas

Jolita SARCEVIČIENĖ (sekretorė)
Lietuvos istorijos institutas

Vladas SIRUTAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas

Saulius SUŽIEDĖLIS
Milersvilio universitetas

Joachim TAUBER
Nordost-Institut Liuneburge

Šio žurnalo straipsnių pavadinimai ir santraukos cituojami duomenų bazėse:

Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in:
HISTORICAL ABSTRACTS. AMERICA: HISTORY AND LIFE.
EBSCO Publishing

ISSN 0202-3342

© Lietuvos istorijos institutas, 2010
© Straipsnių autoriai, 2010

RECENZIJOS IR ANOTACIJOS

PRANCŪZIŠKAI APIE LIETUVĄ IR LIETUVIUS

1991 m. vasario 27 d. Strasbūre buvo įkurta Elzaso–Lietuvos draugija, savo tikslu iškėlusį pagalbą lietuviams įveikiant pusės šimtmečio okupacijos bei totalitarinio režimo sąlygotą izoliaciją, kultūrinių, ekonominių, švietimo, mokslo ir panašių mainų skatinimą tarp abiejų šalių žmonių ir institucijų. Asociacija, padedama Roberto Šumano Fondo, leidžia žurnalą prancūzų kalba „Cahiers Lituanien“ („Lietuviškieji sąsiuviniai“), kurio kasmetinis numeris pasirodo kiekvieną rudenį. Taip prancūzų skaitytojus siekiama geriau supažindinti su Lietuvos istorija, kultūra, kalba bei literatūra. Leidinyje spausdinami ne tik prancūzų ir lietuvių, bet ir lenkų, vokiečių, belgų bei italų autorių tekstai. Šiomet skaitytojus pasiekė jau dešimtas „Cahiers lituanien“ numeris. Pavartykime šio nedidelio, paprastai lietuvių menininkų darbų reprodukcijomis iliustruoto leidinio puslapius.

Kaip ir absoliuti dauguma įvairiausių su Lietuva susijusių tęstinių leidinių „Cahiers lituanien“ neapsiėjo be Lietuvos vardo paminėjimo 1000-mečio temos. Zigmąs Zinkevičius straipsnyje „Lietuvos vardo kilmė ir pirmasis paminėjimas istoriniuose šaltiniuose“ trumpai apžvelgia Lietuvos vardo kilmę bei rašybą istoriniuose šaltiniuose; ankstyviausius krikščioniškojo pasaulio kontaktus su Lietuva – pastebi, kad Rytų krikščionybė iš pradžių čia veikė aktyviau; galiausiai gana išsamiai pristato Lietuvos vardo pirmojo paminėjimo Kvedlinburgo analuose aplinkybes.

Du numerio straipsniai skirti medicinai ir medikams. Philippe’as Edel’is straipsnyje „Frankofoniškosios medicinos aukso amžius Vilniaus universitete“ pasakoja apie Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto ištakas bei jame dirbusius septynis prancūzus medikus: Nicolas’ą Regnier’ą (reikia pastebėti, kad autorius koreguoja istoriografijoje nusistovėjusią Regnier’o gimimo datą 1743 m. – Strasbūre aptikta krikšto įrašo data yra gerokai ankstesnė – 1723 m.), Jacques’ą Briotet’ą, Emmanuel’į Gilibert’ą, Auguste’ą Bécu, Jean-Pierre’ą Franką, Josephą Franką, Louisą Henri Bojanus’ą. Temą tarsi pratęsia Karolina Masiulytė-Paliulienė, kuri, remdamasi Lietuvos skaitytojams gerai žinomais Juozapo Franko atsiminimais, pasakoja apie šio mediko metus, praleistus Vilniuje (straipsnis „Franko namas ir Vilniaus inteligentija XIX a. pradžioje“).

Piotras Daszkiewiczzius straipsnyje „Konstantinas Tyzenhauzas (1786–1853) bei Lietuvos ir Prancūzijos ornitologija“ pristato plačius šios įdomios asmenybės interesus – ne tik ornitologiją, bet ir etimonologiją, tapybą, mokslo ir medicinos mecenatystę.

P. Edel'is numeriui parengė dar vieną tekstą – bibliografiją „Lietuvos žydai prancūziškose knygose“. Sudarytojas išskyrė atskiras grupes: atsiminimus ir biografijas; grožinę literatūrą; meno albumus; darbus, analizuojančius Lietuvos žydų istoriją. Šalia kiekvienos literatūros pozicijos pridėta poros sakinių informacija apie knygą.

Kiekviename „Cahiers lituaniens“ numeryje pristatomi lietuviai menininkai. Ankstesniuose numeriuose skaitytojai jau susipažino su liaudies menininku Liongiu Šepka, dailininkais bei grafikais Vytautu Valiumi, Stasiu Krasausku, Kęstučiu Grigaliūnu, Vytautu Kazimieru Jonynu bei Algirdu Steponavičiumi. Šiame numeryje Marija Kuodienė pristato dar vieną liaudies menininką Stanislovą Riaubą, kurio medinių skulptūrų nuotraukos iliustruoja numerį.

Kita „Cahiers lituaniens“ pristatoma tema – lietuvių literatūra, kuriai ši kartą atstovauja Aido Marčėno ir Alvydo Šlepiko poezija, pateikiama skaitytojams lietuvių ir prancūzų kalbomis.

Jolita S a r c e v i č i e n ė